

Asgari ücretliden azami vergi

istanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası'nın (İSMMMO) raporuna göre sayıları 5 milyona yaklaşan asgari ücretliler, Türkiye'nin en büyük 90 dev firması kadar vergi öderken, 6 milyon 750 bin civarındaki tüm ücretlilerin ödediği vergi ise Türkiye'deki 652 bin şirketin ödediği vergiyi geçti.

İSMMMO'nun Gelir İdaresi Başkanlığı İstatistikleri, OECD Vergi Tabanı Verileri ve Genel Bütçe Vergi Gelirleri Tahsilatı üzerinden yaptığı "Türkiye Vergi Profili" araştırmasına göre Türkiye'nin vergi adaletinin temel unsurunu oluşturan "az kazanan-dan az, çok kazanan-dan çok" ilkesini hayata geçirememesinin faturası yine ücretliye kesildi. Türkiye ekonomisi bir yandan vergi toplamakta sıkıntı çekerken, öte yandan gelirler politikasının temelini oluşturması gereken "gelir, servet ve sermaye kârları" üzerinden alınan vergiler, kişilerden gelirine bakılmaksızın, aynı oranda alınan ve "adaletsiz vergi" olarak nitelendirilen dolaylı vergilere göre devde kulak kaldı. Özel Tüketim Vergisi ise adeta devletin kazanç kapısı haline geldi.

KASAYI DAR GELİRLİ DOLDURDU

İSMMMO'nun "Türkiye Vergi Profili" raporuna göre 2010 yılının tamamında 4 milyon 738 bin asgari ücretli ortalama bin 63 TL vergi ödeyerek, kamunun kasasına 5 milyar 38 milyon TL kaynak aktardı. Böylelikle asgari ücretli aralarında Ford, Mercedes-Benz Türk, Oyak Renault, Arçelik, Yapı Kredi, Vakıflar Bankası, HSBC, Aygaz, Petrol Ofisi gibi dev şirketlerin bulunduğu, Türkiye'de 2010 yılında en fazla kurumlar vergisi veren 100 firmanın 90'unun toplamı kadar vergi ödedi. 22 milyar 649 milyon TL vergi ödeyen diğer ücretliler ise, asgari ücretlilerle beraber, toplamda 12 milyar TL vergi ödeyen 100 firmanın iki katından fazla vergi ödedi. Ücretlilerin toplam ödediği vergi ise tüm şirketlerin ödediği vergi miktarına ulaştı. Buna göre yaklaşık 6 milyon 750 bin ücretli, 652 bin şirketten daha fazla vergi ödedi.

ASGARİ ÜCRETİ, VERGİYE BOĞULUYOR

Toplam servet, gelir ve sermaye kârlarından elde edilen verginin yüzde 43'ü ücretlilerin cebinden çıktı. OECD ülkelerinde 9 ülke asgari ücrete vergi uygulamazken, 6 ülkede vergi oranı yüzde 10'un altında. Türkiye yüzde 15'lik vergi oranıyla asgari ü-

cretliden en fazla vergi alan ülke durumunda. Raporu göre; Türkiye, mal ve hizmetlerden alınan dolaylı vergilerin milli gelire payı açısından yüzde 11 oranı ile OECD ortalamasını yakalarken, gelir, kâr ve sermaye kazançlarından elde edilen doğrudan vergilerin milli gelire payı bakımından, kayıtdışı ekonominin de etkisi sonucunda yüzde 5.8 ile OECD ortalamasının yarısına bile ulaşamıyor. Mal ve hizmetlerden alınan vergilerin milli gelire oranı bakımından Türkiye 33 ülke arasında 17. sırada yer alırken, gelir, kâr ve sermaye kazançları üzerinden alınan vergilerde ise bir tek Meksika'yı geçerek 32. sırada konumlanıyor.

İSMMMO Başkanı Arıkan, mevcut vergi sisteminin gelir dağılımındaki eşitsizliği derinleştirdiğini söyledi.

retliden en fazla vergi alan ülke durumunda.

Rapora göre; Türkiye, mal ve hizmetlerden alınan dolaylı vergilerin milli gelire payı açısından yüzde 11 oranı ile OECD ortalamasını yakalarken, gelir, kâr ve sermaye kazançlarından elde edilen doğrudan vergilerin milli gelire payı bakımından, kayıtdışı ekonominin de etkisi sonucunda yüzde 5.8 ile OECD ortalamasının yarısına bile ulaşamıyor. Mal ve hizmetlerden alınan vergilerin milli gelire oranı bakımından Türkiye 33 ülke arasında 17. sırada yer alırken, gelir, kâr ve sermaye kazançları üzerinden alınan vergilerde ise bir tek Meksika'yı geçerek 32. sırada konumlanıyor.

Rapora göre Türkiye sosyal güvenlik katkısı oranları bakımından da OECD ülkeleri ortalamasının gerisinde. Sosyal güvenlik katkısı ortalaması OECD ülkeleri için milli gelirin yüzde 9'u iken, Türkiye'de yalnızca yüzde 6.1.

ASLAN PAYI ADALETSİZ VERGİDE

Rapora göre Türkiye gelirler politikası büyük oranda adaletsiz vergi olarak tanımlanan "dolaylı vergiler" üzerine kurulmuş durumda. Bu durum gelir ve kurumlar vergisinin yeterli ve adil bir biçimde toplanamamasının bir sonucu olarak belirtiliyor. Bu durum raporda şöyle özetleniyor:

"Türkiye, Cumhuriyet tarihi boyunca vergi politikaları açısından iki tip vergi konusunda dengeyi tutturamamış. 1925-1938 yılları arasında dolaylı vergiler, vergi gelirleri içinde ortalama yüzde 65 ile önemli bir ağırlığa sahipken, 1939-1949 yılları arasında iki vergi çeşidi yüzde 45 dolaysız yüzde 55 dolaylı olmak üzere daha dengeli bir seyir izlemiştir. 1977-1984 yıllarında ise denge dolaysız vergiler lehine değişmiş, dolaysız vergilerin oranı yüzde 58 düzeyine ulaşmış. Dolaylı vergilerin oranı 2002-2010 yılları içinde ise yüzde 67 düzeyinde gerçekleşmiş."

MEVCUT YAPI EŞİTSİZLİĞİ BÜYÜTÜYOR

Özel Tüketim Vergisi ise devletin adeta kazanç kapısı oldu. 2010 yılında 56 milyar TL ÖTV toplandı. Bunun faturası ise petrol ve doğalgaz ürünlerine, kolalı gazoz, alkol ve tütün mamullerine, motorlu taşıt araçlarına, dayanıklı tüketim ve diğer mallara yapılan zamlarla kendini gösteriyor.

İSMMMO Başkanı Yahya Arıkan vergi toplanamamasının ve vergideki adaletsiz dağılımın Türkiye'nin kronik sorunu olduğunu artık bu tablonun değişmesi gerektiğini vurguladı. Arıkan rapora göre toplam servet, gelir ve sermaye kârlarından elde edilen verginin yüzde 43'ünün ücretlilerin cebinden çıktığını belirterek; "Türkiye daha adil ve gelir adaletini sağlayacak bir vergi sistemini tartışmak durumundadır. Vergi tabanının genişletilmesi, düşük gelir gruplarına vergi muafiyeti sağlanması, dolaylı vergilerin bütçe payının geriletilmesi vergi politikasının temel karakterini oluşturmalıdır. Mevcut yapı ne yazık ki, eşitsizlikleri derinleştirici bir rol oynamaya devam etmektedir" dedi. **ANKA**